

HAKUOHJE

AVUSTUS ELINTARVIKEKETJUN KEHITTÄMISEEN (VALTION TULO- JA MENOARVION MOMENTTI 30.20.47)

1. YLEISTÄ

Tämän ohjeistuksen tarkoituksena on kuvata niitä periaatteita, joilla elintarvikeketjun kehittämisavustusta haetaan ja hakemukset ratkaistaan. Tässä annetut ohjeet ja muut tiedot eivät ole tyhjentävä selvitys alan lainsäädännöstä, eikä sillä ole oikeudellista sitovuutta. Valtioneuvoston asetuksen 638/2008 määräykset sitovat hakijaa, kuten muutkin jäljempänä ohjeen kohdassa 8 luetellut säädökset. Mahdolliset oikeudelliset vaateet on tehtävä asetusten perusteella.

Vuoden 2012 avustuspäätökset tehdään ja avustus maksetaan valtioneuvoston asetuksen 638/2008 perusteella. Rahoitettavat hankkeet voivat olla kestoaltaan 1-3 -vuotisia. Yleensä pidempikestoisilla hankkeilla saavutetaan suurempi vaikuttavuus.

Hankkeella tulee olla omarahoitusta. Valtionavustus ei voi olla 100 % muuten kuin perustelluista syistä.

Rahoitettavien hankkeiden valinnassa kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

- hankkeen sopivuus kohdassa 3 mainituille painoalueille,
- hankkeen tulosten odotettavissa olevaa hyödynnettävyys ja vaikuttavuus elintarviketaloudessa (mukaan lukien kuluttajat, ruokapalvelut, kauppa, teollisuus, tuottajat, muut yrittäjät, neuvonta sekä hallinto),
- hankkeen laatu, innovatiivisuus ja avoimuus,
- hankkeiden mitattavat tavoitteet,
- kansallinen ja/tai kansainvälinen yhteistyö,
- hakijan, hankkeen sidosryhmien ja hyödyntäjien sitoutuminen hankkeeseen mm. omarahoituksen muodossa
- rahoitussuunnitelman realismi suhteessa suunniteltuihin toimenpiteisiin
- hankkeen toimintojen jatkuminen hankerahoituksen jälkeen

2. AVUSTUKSEN TAVOITE

Avustettavien hankkeiden tulee toteuttaa maa- ja metsätalousministeriön koordinoimaa [elintarviketalouden laatustrategiaa](#). Strategian ja avustuksella tuetun hanketoiminnan tavoitteena on elintarvikeketjun yhteisin toimenpitein kehittää tuotteiden ja toiminnan laatua sekä varmistaa laadun säilyminen pysyvästi korkealla tasolla. Samalla parannetaan elintarvikeketjun kilpailukykyä sekä

vahvistetaan ketjun yhteiskuntavastuullista toimintatapaa. Lisäksi halutaan lisätä kuluttajien tietoisuutta elintarvikeketjun toiminnasta.

3. HAUN PAINOALUEET

Painoalueet vuonna 2012 rahoitettaville hankkeille ovat seuraavat:

Hankekokonaisuudet, joilla

- edistetään todennettavan jäljitettävyyss- ja vastuullisuusjärjestelmän kehittämistä tuoteryhmäkohtaisesti;
- parannetaan ammattikeittiöiden hankintaosaamista terveellisten ja turvallisten sekä kestävyyttä edistävien valintojen, kuten kasvis-, luomu- ja sesonkiruoan, lisäämiseksi;
- lisätään erityisesti nuorten tietämystä ruokaketjusta ja sen vaikutuksista työllisyyteen, huoltovarmuuteen, ympäristöön ja ruoan laatuun sekä
- nostetaan ruoan ja ruoantekijöiden arvostusta julkisissa ruokapalveluissa.

Hakemuksista hakijoiden monivuotiset yhteistyöhanke-ehdotukset asetetaan etusijalle.

Hankintaosaamisen painopiste

Hankintaosaamisella tarkoitetaan tässä hankintaprosessia laajemmassa mielessä, ei esimerkiksi pelkästään tarjouspyynnön laatimista. Painopisteellä haetaan toimintamalleja ja -tapoja sekä käytäntöjä, joilla mahdollistetaan terveelliset, turvalliset ja kestävät ruokavalinnat erityisesti julkisissa ammattikeittiöissä. Prosessin kuuluvat pääsääntöisesti seuraavat osa-alueet: strateginen linjaus/päätös, hankinta, tuotanto ja valmistus. Terveellisen, turvallisen ja kestävyyttä edistävän ruoan tarjoaminen voi edellyttää muutoksia organisaatioiden (esim. kuntien) ylimmällä strategisella tasolla, ruokalistoissa ja kilpailuttamisessa.

4. MAHDOLLISET AVUSTUKSEN SAAJAT

Avustusta voi hakea rekisteröity yhdistys ja järjestö, yritys, tutkimuslaitos, valtion viranomainen tai muu julkisyhteisö.

5. TOIMET, JOIHIN AVUSTUSTA VOIDAAN MYÖNTÄÄ

5.1. Yleistä

Avustettavien hankkeiden on oltava vaikutuksiltaan laajoja. Useamman toimijan yhteinen hakemus on mahdollista tehdä, koska tällaisten hankkeiden vaikuttavuus voi olla pieniä hankkeita suurempi. Tutkimus laajamittaisena toimintana kuuluu muilla määrärahoilla avustettavaan toimintaan. Kuitenkin esim. kuluttajien laatuodotuksia tai jonkin tuotantos suunnan toiminnan laatua koskevien selvitysten tekeminen on tällä määrärahalla avustettavaa toimintaa. Sen sijaan esimerkiksi laadukkaita tuotteita koskeva tiedotustoiminta voi saada ministeriön avustusta markkinoinnin ja tuotannon kehittämisavustusta.

Hankkeen toimien yhteydessä ei saa suosia mitään tavaramerkkejä eikä yrityksiä. Toimissa ja niistä viestimisessä ei saa tuoda esiin tuotteiden tai tuotannon kansallista tai alueellista alkuperää eikä yhdistää alkuperä- ja laatuväittämiä (asiasta tarkemmin jäljempänä kohdassa 5.4). Ilmaisu ”lähiruoka” ei sovellu sellaisenaan tuettavan kampanjan tai aineiston viestiksi. Tämän tyyppisessä

viestinnässä voidaan kuitenkin viitata esimerkiksi vastuulliseen kuluttamiseen, kestäväan kehitykseen ja kuluttajan elintarvikevalintojen tuomiin vaikutuksiin.

5.2. Tiedotus, koulutus, neuvonta, kilpailut tai elintarvikealan toimijoiden tietojen vaihdon järjestäminen

Hankkeet voivat sisältää laatustrategian toteuttamiseen liittyviä, koko laatuketjua hyödyttäviä toimia kuten tiedotusta, koulutusta, neuvontaa, kilpailujen tai elintarvikealan toimijoiden tietojen vaihdon järjestämistä. Seuraavassa niistä tarkemmin¹

1. Maataloustuotteiden tuottajien opetus ja koulutus

Tuottajien ja maataloustyöntekijöiden opetuksessa ja koulutuksessa voidaan korvata koulutusohjelman järjestämiskustannukset, osallistujien matka- ja oleskelukustannukset sekä tuottajan poissaolon aikana lomituspalveluista aiheutuneet kustannukset. Esimerkiksi poimijakoulutuksen kustannukset voidaan katsoa hyväksyttäviksi kustannuksiksi.

2. Ulkopuolisten tahojen toteuttamat neuvontapalvelut

Neuvontapalvelujen kustannuksista voivat olla hyväksyttäviä sellaiset maksut, jotka eivät koske maatalousyrityksen (tilan) jatkuvaa tai säännöllistä toimintaa eivätkä liity yrityksen tavanomaisiin toimintakuluihin.

3. Maataloustuotteiden tuottajiin kohdistuva tietojen vaihto sekä kilpailut ja näyttelyt

Tiedonvaihtotilaisuuksien, kilpailuiden, näyttelyiden ja messujen järjestämisestä ja niihin osallistumisesta on korvattavissa vain osallistumismaksut, matkakustannukset, julkaisujen kustannukset, näyttelytilojen vuokra ja kilpailujen palkinnot, joiden arvo on enintään 250 euroa palkintoa ja voittajaa kohti. Esimerkkinä hyväksyttävistä kustannuksista voisi mainita ammattimessuille tai kuluttajamessuille osallistumisen tai internetpohjaisen tietokannan ylläpitämisen.

4. Tieteellisen tiedon kansantajuistaminen, yleinen laatujärjestelmistä tiedottaminen ja yleinen tuotteista tiedottaminen

Tukea voidaan myöntää tieteellisen tiedon saattamiseksi kansantajuiseen muotoon. Esim. tiedotteen tekeminen kuluttajille jaettavaksi voi olla avustettavaa toimintaa. Yksittäisiä yrityksiä, tuotemerkkejä tai alkuperää ei saa mainita.

Tukea voi saada myös yleiseen laatujärjestelmistä tiedottamiseen, ei kuitenkaan laatumerkkien mainontaan. Avustus ei ole ensisijaisesti tarkoitettu yksittäisistä tuotteista (esim. maito, kaura, porkkana, poronliha, mustaherukka) tai tuoteryhmistä ja niiden ravintohyödyistä sekä suositeltavista käyttötavoista tiedottamiseen. Tämän tyyppiselle tiedotukselle voidaan kuitenkin myöntää tukea, mikäli tiedotus koskee ko. tuotteen koko ketjua.

5. Julkaisut tietyn alueen tai tuotteen tuottajista

Tukea voidaan maksaa myös kustannuksiin, jotka aiheutuvat julkaisuista, kuten esitteistä tai verkkosivustoista, joissa esitellään tietyn alueen tai tuotteen tuottajia koskevia tietoja. Tietojen ja niiden esitystavan tulee olla puolueettomia, ja kaikilla asianomaisilla tuottajilla on oltava

1. Kohtien 1-5 perustana on komission asetus [\(EY\) N:o 1857/2006](#) perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta maataloustuotteiden tuottamisen alalla toimiviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä asetuksen 70/2001 muuttamisesta (maatalouden ryhmäpoikkeusasetus)

tasavertaiset mahdollisuudet olla edustettuina julkaisussa. Julkaisujen ja muun viestinnän tulee linkittyä oleellisesti avustettavaan hankkeeseen.

5.3. Yrityksiin kohdistuva toiminta ([komission asetus 1998/2006](#))

Avustusta voidaan myöntää ja käyttää yritystä tai yrityksiä suoraan taloudellisesti hyödyttävään hankkeeseen ainoastaan, jos asetuksen 1998/2006 ehdot vähämerkityksisestä eli *de minimis*- tuesta täyttyvät. Ehtojen mukaan hankkeelle myönnettävän avustuksen enimmäismäärä on 200 000 euroa kolmen vuoden aikana yritystä kohden. Enimmäismäärän laskemisperustana on se verovuosi, jona tuki myönnetään, ja sitä edeltävät kaksi verovuotta. Määrään lasketaan kaikki sellainen tuki, johon sovelletaan asetusta 1998/2006.

Jos hanke hyödyttää suoraan taloudellisesti yksittäistä yritystä tai yrityksiä, hakemukseen tulee liittää lista näistä yrityksistä. Jos yritykset ovat saaneet avustusvuotta edeltävän yhden tai kahden verovuoden aikana joltakin viranomaiselta *de minimis* -tukea (tukipäätöksessä on aina maininta, mikäli kyseessä on *de minimis* -tuki), tulee esittää myös kunkin yrityksen osalta viranomaisen nimi, tukisumma ja myöntämisaikakohta.

5.4. Ohjeet tiedotuksesta

Komissio on linjannut sallittuja käytäntöjä yleisluontoisessa mainonnassa, jota säännellään EY:n maa- ja metsätalouden valtiontukea koskevissa suuntaviivoissa. Nämä linjaukset pätevät myös tiedotukseen, koska myös niitä säätelevä maatalouden ryhmäpoikkeusasetus kieltää alkuperän esille tuomisen.

Valtionavusteisessa tiedotuksessa ei saa tuoda esiin tuotannon tai tuotteiden kansallista tai alueellista alkuperää. Alkuperään viittaaviksi viesteiksi katsotaan mm. seuraavat termit: kotimainen, suomalainen sekä erilaiset maantieteelliset termit (esim. ”Savosta” tai ”Pirkanmaalta”). Tiedotuksen yhteydessä ei saa viitata myöskään tietyn yrityksen tuotteisiin. Tiedotteessa ei siis voi käyttää Suomen lipun värejä tai muita nimenomaan Suomelle tyypillisiä elementtejä. Taustamaisemakin voi olla kielletty, jos se ainutlaatuisuudessaan voidaan yhdistää vain Suomeen.

Tiedotuksessa sitä hallinnoivan tahon nimen tulee olla neutraalissa muodossa. Jos tuensaajan nimessä on esim. ilmaisu ”kotimainen” tai ”Suomen”, tuensaaja voi käyttää tässä yhteydessä nimestään neutraalia muotoa tai lyhennettä (esimerkkejä: Suomen Keittiömestarit => SKM tai Keittiömestarit, Suomen Mehiläishoitajain Liitto => SML). Vaikka nimi olisi neutraali tai siitä käytettäisiin lyhennettä, sen täytyy näkyvyydeltään olla tiedotteen viestiin nähtynä toissijainen. Se voi kattaa tiedotteesta enintään noin 5 %.

Hankkeista tiedotettaessa ja hankkeessa tuotetuissa materiaaleissa tulee mainita maa- ja metsätaloudenministeriön Laatuketju rahoittajatahona. Jos hankkeessa käytetään valtionavustusta internetsivujen tekemiseen, myös sivuilla tulee olla sama maininta. Mahdollisilla valtionavusteisilla hankesivuilla tai muussa valtionavusteisessa tiedotuksessa ei saa tuoda esille yrityksiä tai nimettyjä tuotteita. Sivuilla ei myöskään sallita mainosbannereita. Sivuilla voi kuitenkin olla esimerkiksi linkki tuensaajan sivuille tai maakunnittain tehtyyn neutraaliin tuottajaluetteloon, jossa puolestaan on linkit tuottajien yhteystietoihin.

Viestejä ei saa muotoilla siten, että ne tosiasiaassa, alkuperäisestä tarkoituksestaan riippumatta, vähentävät muiden EU-jäsenvaltioiden tuotteiden kysyntää taikka saavat ne vaikuttamaan huonommilta vaihtoehdoilta.

Valtionavusteinen tiedote ei voi olla välittömässä kuulo- tai näköyhteydessä tuotekohtaiseen mainontaan. Tässä tuotekohtaisella mainoksella tarkoitetaan mainosta, josta käy ilmi yritys tai alkuperä tai muu vastaava kielletty seikka. Jos esimerkiksi järjestetään kilpailu tai vastaava tapahtuma, jossa on mukana jonkin yrityksen joukkue, yrityksen tai nimetyn tuotteen logo ei saa esiintyä joukkueen asuissa, vaikka yritys maksaisi osallistumisensa itse. Valtionavusteista tiedotetta ei voi laittaa lehdessä vierekkäiselle tai peräkkäiselle sivulle tiedotteen aihepiiriin liittyvän tuotekohtaisen mainoksen kanssa.

5.5. Hyväksyttävät kustannukset²

Hyväksyttäviä kustannuksia ovat hankkeen toteuttamisesta aiheutuvat kohtuulliset tosiasialliset kustannukset. Esimerkiksi vapaaehtoisten henkilösivukustannusten ei katsota liittyvän hankkeen toteuttamiseen. Näitä vapaaehtoisia kustannuksia ovat mm. lisäeläkevakuutusmaksut, henkilökohtaiset jäsenmaksut, lounassetelit ja muut ruokailutuudet, henkilökuntaetuuksista aiheutuvat kustannukset sekä henkilöstön uuteen työhön valmentautumiseen liittyvät koulutuskustannukset, kuten kielikoulutus.

Yleishallinnon kustannukset ja muut hankkeelle jaettavat kustannukset, jotka sisältävät myös poistot, hyväksytään vain siltä osin, kun ne voidaan todeta kirjanpidosta ja kohdistaa valtionavustuksella tuettuun toimintaan. Kustannukset kohdistetaan hankkeeseen käytetyn työajan perusteella tai muuten aiheuttamisperusteen mukaisesti. Hakemukseen on liitettävä selvitys yleiskustannusten muodostumisen perusteista ja siitä, miten yleiskustannukset kohdistuvat hankkeeseen.

Yleiskustannuksiksi voidaan hyväksyä hankkeelle osoitettavissa oleva osuus hallintomenoista (esim. puhelin-, posti-, sihteerin-, yms. toimisto- ja tekniset palvelut sekä johtotehtävät), osuus toimitilakustannuksista (vuokra, energia, yms. menot), osuus koneiden ja laitteiden sekä rakennusten arvon vähenemisestä eli poistoista.

Edustusmenot ja edunvalvonnasta aiheutuvat kustannukset eivät ole hyväksyttäviä kustannuksia.

Hanketoimiin liittyvä arvonlisävero on avustuskelpoista, jos avustuksensaaja ei voi vähentää sitä verotuksessa ja jos se on esitetty valtionavustushakemuksen kustannusarviossa.

Henkilöstökulut sisältävät hankkeessa työskentelevän henkilöstön ennakonpidätyksenalaiset palkat ja välilliset työvoimakustannukset. Mikäli avustettavan hankkeen toimia toteuttava henkilö tekee organisaatiossaan myös muita kuin hankkeen tehtäviä, kustannusten hyväksyminen edellyttää tehollisen työajan seurantaan perustuvaa tuntikirjanpitoa, jonka perusteella avustettavalle hankkeelle kuuluva henkilöstökulujen osa kohdennetaan.

Matkakustannukset lasketaan valtion matkustussäännön mukaisesti. Ulkomaanmatkat on erikseen perusteltava toimintasuunnitelmassa, tai niistä on myöhemmin erikseen sovittava MMM:n kanssa.

² Kustannukset, katso myös hakulomakkeen täyttöohjeet

Tavara- ja palveluhankinnoissa tulee noudattaa julkisista hankinnoista annetun lain ([348/2007](#)) ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä.

Muut mahdolliset kustannukset pitää yksilöidä ja perustella, mikäli niitä esitetään valtionavustustoiminnan hyväksyttäviksi kuluiksi. Muihin kustannuksiin ei voi sisällyttää menoja, jotka korvataan yleiskustannuksina.

6. AVUSTUKSEN HAKEMINEN

Avustusta on haettava ennen hankkeen toteuttamisen aloittamista.

Elintarvikeketjun kehittämisavustusta haetaan maa- ja metsätalousministeriöstä lomakkeella 600__03. Lomakkeeseen on liitetty täyttöohjeet, joihin tulee tutustua huolella.

Hakemuksessa tulee esittää seuraavat tiedot:

- 1) hakijan ja mahdollisen valtionavustuslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun avustuksen siirronsaajan yhteystiedot ja vastuhenkilöt;
- 2) haettavan avustuksen suuruus ja selvitys hankkeeseen haetuista muista julkisista tuista;
- 3) tiedot hakijan aikaisempina vuosina vastaaventyypisiin hankkeisiin saamista avustuksista;
- 4) hankesuunnitelma.

Hankesuunnitelmassa tulee esittää seuraavat tiedot:

- 1) hankkeen tavoitteet;
- 2) hankkeen toteuttamistapa, kohderyhmät ja aikataulu;
- 3) hankkeen rahoitussuunnitelma ja talousarvio;
- 4) hankkeen tavoitteiden toteutumisen seurantatapa ja siinä käytettävät mittarit;
- 5) tulosten julkaisu- ja hyödyntämissuunnitelma.

Jos hakija esittää avustuksen siirtämistä toiselle toimijalle, hakemukseen tulee liittää myös siirronsaajan hankesuunnitelma. Sen varmistamiseksi, että valtionavustuksen saaja vastaa asianmukaisesti valtionavustuksen päätöksen mukaisesta käyttämisestä ja valtionavustuksen lopullinen käyttäjä on tietoinen rahoituksen luonteesta valtionavustuksena, tulee valtionavustuksen saajan tehdä ennen valtionavustuksen siirtämistä yksityisoikeudellinen sopimus valtionavustuksen lopullisen käyttäjän kanssa.

Hakemus on lähetettävä **sähköisesti** maa- ja metsätalousministeriön kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo@mmm.fi **3.10.2011 klo 16.15 mennessä**. Mahdolliset ei-sähköisessä muodossa olevat tiedot voi lähettää samassa määräajassa kirjallisesti osoitteeseen Kirjaamo, Maa- ja metsätalousministeriö, PL 30, 00023 Valtioneuvosto (käyntiosoite: Mariankatu 23, 00170 Helsinki).

7. AVUSTUKSEN MAKSAMINEN

Avustusta haetaan maksettavaksi maa- ja metsätalousministeriöltä lomakkeella 501018_2.

Avustusta voi hakea maksettavaksi enintään kahdessa erässä vuotta kohden hankkeen etenemisvaiheen perusteella ja toteutuneiden kustannusten mukaisesti. Perustelluista syistä ministeriö voi maksaa avustusta myös enakkona. Vuosittainen enakkokerä voi olla suuruudeltaan enintään 50 % kullekin vuodelle myönnetystä avustuksesta. Avustuksen viimeinen erä (loppuerä)

voidaan maksaa vasta kun hanke on toteutettu ja ministeriö on hyväksynyt avustuksen loppuraportoinnin. Viimeisen erän suuruus on vähintään 15 % avustuksesta.

Ministeriö voi myöntää tukea hankkeille seuraavilla tavoilla:

1. yhdeksi vuodeksi;
2. yhdeksi vuodeksi kerrallaan sitoutuen samalla myöhempien hankevuosien rahoitukseen budjettiehdolla tai
3. useammaksi vuodeksi kerrallaan (myöntöpäätös ja sitoutuminen rahoitukseen tehdään koko hankeajalle).

Avustusta voi käyttää ainoastaan 1.1.2012 jälkeen syntyneisiin kustannuksiin. Jos avustuspäätös tehdään myöhemmin kuin 1.1.2012, hyväksyttäviä kustannuksia ovat kuitenkin vasta avustuspäätöksen jälkeen syntyneet kustannukset. Edellytyksenä on lisäksi, että valtion talousarvio vuodelle 2012 on voimassa.

8. SÄÄDÖSPERUSTA

Elintarvikeketjun kehittämisavustuksessa on noudatettava erityisesti seuraavia säädöksiä:

- Valtionavustuslaki [688/2001](#)
- Valtioneuvoston asetus [638/2008](#) elintarviketalouden laatu- ja turvallisuuden kehittämisen avustamisesta
- Komission antamat maa- ja metsätalouden valtiontukea koskevat suuntaviivat vuosiksi 2007-2013, [VL C 319/1/27.12.2006](#)
- Komission asetus [\(EY\) N:o 1857/2006](#) perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta maataloustuotteiden tuottamisen alalla toimiviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä asetuksen 70/2001 muuttamisesta (maatalouden ryhmäpoikkeusasetus)
- Komission asetus [\(EY\) No 1998/2006](#) perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen
- Elintarvikkeita koskevista ravitsemus- ja terveystieteistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus [\(EY\) N:o 1924/2006](#) (terveellisten ruokailutottumusten edistämiseen liittyvät hankkeet) Laki
- Laki [\(348/2007\)](#) julkisista hankinnoista

Lisäksi terveellisiä ruokailutottumuksia edistävissä toimissa on noudatettava seuraavia suosituksia ja päätöksiä:

- [Valtion ravitsemusneuvottelukunnan suositukset](#)
- [Valtioneuvoston periaatepäätös terveystieteiden edistämisen ja ravinnon kehittämisen linjoista](#)

9. LISÄTIETOJA

Lisätietoja antaa ylitarkastaja, Laatu- ja turvallisuuden kehittämisvastuu, Seija Ahonen-Siivola, puh. 09 160 53347, sähköpostiosoite seija.ahonen-siivola@mmm.fi